

396. J. I. Kraszewski do Wł. Mickiewicza 3 III 1887 Rkp. BJ 13137 k. 11-13.

[k. 11r]

d. 3 marzec 1887, San Remo

Kochany Panie Władysławie,

List Twój wczorajszy znalazł mnie już trochę wypoczętego po wrażeniach trzęsienia ziemi¹, które mnie dotknęły silnie, bo dom, w którym mieszkam, i pokój sypialny, w którym się znajdowałem, mocno ucierpiały. Ściany popękane, na sufit spadły gruzy kamieni z galerii granitów poobalanych. Wszystko to działo się nad głową moją, a rzucanie mną było tak silne, iż się na nogach nie mogłem utrzymać. *Garde-malade*² będący przy mnie, ściągnął mnie nieodzianego na podwórze. Być może, iż się zaziębiłem, byłem niezdrów i poprzednio, lecz naturalnie katastrofa i na mnie oddziałała. W perspektywie mam wynoszenie się znowu. [k. 11v] Upływa, zdaje mi się, czternaście miesięcy, gdy wyszedł z Magdeburga³ i siedzę tu złudzony nadziejami, w które wierzyć nie powinienem był. Doświadczenie nauczyło mnie, że mimo najmilszej gościnności w przyjęciu – we Włoszech się stale osiedlić dla mnie trudno. Drogo jest, niewygodnie, a na stacjach klimatycznych wprost niemożliwa rzecz... Koszta tego roku są ogromne.

Bardzo skromny kątek w Szwajcarii, około Lozanny, daje warunki klimatyczne znośne, a finansowo jest przystępnym dla uboższych. Jak tylko cokolwiek spocznę, nie tracąc czasu, który jest dla mnie istotnie [k. 12r] tu zwłaszcza groszem, udaję się do Lozanny dla rozpatrzenia i stanowczo coś obmyśle. Kochane bardzo Włochy, ale dla nich wszystko poświęcić nie mogę.

Zdrowie moje niedobre, czasem nawet cierpię straszliwie, ale gdy na to, zdaje się, rady nie ma – muszę się zadowolnić paliatywami. Stałe osiedlenie znowu mi da możliwość pracowania, moralnie i fizycznie potrzebną.

Przyznaję ci się, że dzisiejszego stanu umysłów w Europie, politycznych stosunków, zawikłań itd. nie rozumiem. Nadzwyczaj ciekawa kombinacja, ale razem bardzo wielce niebezpieczna próba.

Mój drogi, napisz mi, czy ja ci co nie jestem winien. Za wszystko dziękuję i ściskam dłoń Twoją.

wdzięczny Twój sługa i przyjaciel

J[ózef] I[gnacy] Kraszewski

¹ Trzęsienie ziemi w San Remo – zob. list nr 395.

² *Opiekun chorych* (franc.).

³ Proces o szpiegostwo – zob. list nr 230.

[k. 13 koperta z adresem:] Monsieur / Ladislas de Mickiewicz / Paris / 7, Rue Guénégaud, 7 / Fra[nce]

[pieczętka:] S. REMO / 3 / 3 87 / 10 M